

## AMBARGO VE KIBRIS

*İzmir İl Kongresi'ndeki konuşmayla ilgili basın açıklaması, 19 kasım 1978.*

Türkiye'nin dış ilişkilerinin ve dış politika sorunlarının bu denli apaçık ön plana geçtiği belki de şimdiye kadar görülmedi. Amerikan askeri ambargosundan sonra şimdi Kıbrıs, Ege, Yunanistan ve Avrupa Ekonomik Topluluğu ile ilişkiler sorunları sıraya girmiş durumunda. Bu konulara ilişkin olarak da Türkiye üzerinde baskı var. Kıbrıs sorununun Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na getirilip, Türk askeri birliklerinin Adadan geri çekilmesini ve Rum göçmenlerinin evlerine dönmelerini öngören yeni bir karar tasarısı kabul etmesi ve ardından sorunun Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne getirilişi dikkatleri bir kez daha Kıbrıs üzerine topladı.

Bu kez Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Türkiye'yi daha da sıkıştırmaya bir girişimde bulundu. Genel Kurul'da alınan kararların Türkiye tarafından uygulanmasını sağlayacak önlemlerin Güvenlik Konseyi'nce alınmasını talep etti. Güvenlik Konseyi talebi kabul etsin etmesin, bu girişimin yapılmış olması Türkiye'yi Birleşmiş Milletler kararlarını uygulaması yönünde sıkıştırmayı hedefleyen bir adımdır. Bu yıl Birleşmiş Milletler'de Türkiye aleyhindeki tutum belirgin biçimde güçlenmiştir.

Kıbrıs konusunda Birleşmiş Milletler'in ve tek tek çoğu devletin Türkiye'ye karşı tavır almasını bizim siyaset çevreleri ve basın, Yunanlıların ve Kıbrıslı Rumların Türkiye aleyhinde yürüttükleri propaganda faaliyetlerine, yaptıkları siyasal baskılara yormaktadırlar. Bu, Yunanlılara ve Kıbrıslı Rumlara sahip olmadıkları bir güç atfetmektir. Aslında amaç, Kıbrıs konusunda Türkiye aleyhine beliren tutumun özünü Türkiye halkoyundan saklamaktır.

Kıbrıs sorunu sadece Kıbrıslı Türklerle Rumları ve Türkiye ile Yunanistan'ı ilgilendiren bir sorun değildir, Kıbrıs, çeşitli açılardan dünya kamuoyunu ve geniş bir yelpaze oluşturan devletleri ilgilendirmektedir. Bir, şu açıdan ilgi çekmektedir. Türkiye, 1974'de giriştiği harekâtle -bu harekâtın gerekçesi her ne olursa olsun- bağımsız, egemen bir devletin toprak bütünlüğünü askeri bir müdahale ile fiilen ihlal etmiş, onun topraklarının bir bölümünü işgal etmiş duruma düşmüştür. Birleşmiş Milletleri oluşturan devletlerin çoğunluğu, bir devletin ulusal egemenliğini ve toprak bütünlüğünü ihlal edici bu durumun düzeltilmesini ön koşul bilmekte, bu durum düzeltildikten sonra Kıbrıslı Türklerle Rumların arasındaki sorunların ele alınıp çözümlenmesini öngörmektedir. Dünya devletlerinin ulusal egemenlik ve toprak bütünlüğü konusundaki duyarlılığı, buna verdikleri önemdir, Türkiye aleyhindeki tutumun özü.

Bir başka açıdan da Kıbrıs dünya devletlerini ilgilendirmektedir. Kıbrıs'ın konunun büyük stratejik önemi vardır. Batmaz uçak gemisi denilmektedir. Kıbrıs'ı elinde tutan askeri güç tüm Doğu Akdenizi ve Orta Doğuyu kontrolünde ve tehdidi altında tutar. Kıbrıs'da Nato ve ABD üsleri, dinleme tesislerinin yer alması bütün

bölge ülkelerini ve dünya güç dengesini yakından ilgilendirir. Türkiye ise Nato ve ABD yörüngesinde soruna çözüm arama çabasındadır. Sorunun uluslararası düzeyde masaya getirilmesini önlemek için Türkiye sürekli “toplumlararası görüşmeler”le çözüm üzerinde ısrar etmektedir, Ama gerçekte iki Kıbrıslı topluluk kendi başlarına görüşmeler yapmamaktadırlar. Arkalarında Türkiye ve Yunanistan vardır. Türkiye ile Yunanistan ve Kıbrıs Türk topluluğu ile Rum topluluğu üzerinde de ABD’nin, Nato’nun baskısı, arabuluculuk girişimleri vardır. Bunun için de 3. dünya devletleri ve sosyalist dünya Kıbrıs konusunda dikkatli ve duyarlıdırlar.

Kıbrıs’ın bir gerginlik ve kaygı konusu değil de bir yumuşama ve barış ögesi olabilmesi için tüm askeri güç, donanım, üs ve tesislerden arındırılmalı ve Kıbrıs devletinin kendisi askersizleştirilmelidir; iç asayiş için kolluk kuvvetlerinden başka silahlı kuvvetleri bulunmamalıdır. Yabancı ve yerli askeri güçten arındırılmış bu Kıbrıs devletinin bağımsızlığı, egemenliği, toprak bütünlüğü ve tarafsızlığı, uluslararası garanti altına alınmalıdır. Kıbrıslı Türk topluluğunu Türkiye ile, Rum topluluğunu da Yunanistan ile bütünleştirme eğilim ve girişimlerinden vazgeçilmeli, Kıbrıs devletinin varlığının koşulu olan ekonomik temelin bütünlüğü sağlanmalıdır. İki topluluğun özgün ve eşit şartlarda birarada kardeşçe yaşayabilmeleri için de gerek Kıbrıs devletinin yapısı, gerekse her iki topluluğun yönetimi ve yaşamı demokratikleştirilmelidir.

Böyle bir statüdeki Kıbrıs, hem adadaki iki topluluğun ve Türkiye ile Yunanistan’ın çıkarlarına uygundur, hem de bölge ve dünya barışına ve güvenliğine hizmet eder. Ne var ki, Türkiye böyle bir çözüm önermiş olmaktan uzaktır.

*TÜSTAV Arşivi*